

Spis treści

Wstęp 9

Rozdział 1. Geneza modelu transmisji kultury Basila Bernsteina 27

- 1.1. Rozwój teorii komunikowania społecznego 27
 - 1.1.1. Krytyka strukturalizmu językoznawczego na gruncie socjologii języka 28
 - 1.1.2. Od języka formalnego i publicznego do kodów socjolingwistycznych 36
 - 1.1.3. Od koncepcji kodów socjolingwistycznych do analizy dyskursu 64
- 1.2. Miejsce teorii Bernsteina w brytyjskiej socjologii stratyfikacji i edukacji 69
 - 1.2.1. Językowe uwarunkowania niepowodzeń szkolnych: teoria deficytu językowego i jego krytyka 70
 - 1.2.2. Nowa socjologia edukacji 75
 - 1.2.3. Teorie reprodukcji ekonomicznej i kulturowej a teoria transmisji kultury 79

Rozdział 2. Kody jako media transmisji kultury 89

- 2.1. Kod jako „głęboka” zasada regulatywna 89
 - 2.1.1. Zasady klasyfikacji i ramy 95
 - 2.1.2. Reguły rozpoznawania kontekstu i użycia znaczeń 101
 - 2.1.3. Zmiana kodu w procesie komunikacji: „głos” i „przekaz” 108
 - 2.1.4. Kod a habitus 111
 - 2.1.5. Kody a procedury interpretacyjne w etnometodologii 113
- 2.2. Klasowe podstawy kodów transmisji kultury 115
 - 2.2.1. Geneza kodów rozwiniętych i ograniczonych 115
 - 2.2.2. Dystrybucja orientacji kodowych a struktura społeczna 118
 - 2.2.3. Władza jako czynnik kontrolujący wytwarzanie i dystrybucję kodów 131

2.3. Kontrola symboliczna w procesie transmisji kultury	136
2.3.1. Pojęcie pola	137
2.3.2. Pole produkcji	138
2.3.3. Pole kontroli symbolicznej i jego struktura	140
2.3.4. Pole edukacji jako część pola kontroli symbolicznej	145

Rozdział 3. Proces przyswajania orientacji kodowych w rodzinie 153

3.1. Socjalizacja jako proces komunikacyjny w ujęciu Bernsteina	154
3.1.1. Podstawowe konteksty socjalizacji pierwotnej	160
3.1.2. System ról w rodzinie a formy komunikacji między rodzicami i dziećmi	163
3.1.3. Komunikowanie w regulacyjnym kontekście socjalizacyjnym	166
3.1.4. Komunikowanie w instrukcyjnym kontekście socjalizacyjnym	168
3.2. Miejsce rodziny w strukturze klasowej a orientacja kodowa dziecka	171
3.2.1. Indywidualizacja procesu wychowania w rodzinach klasy średniej	176
3.2.2. Kontrola dziecka w rodzinach robotniczych	179
3.2.3. Forma kontroli symbolicznej a rozwój poznawczy i moralny dziecka	180
3.2.4. Orientacje kodowe a płeć dziecka	182
3.2.5. Krytyka modelu klasowego zróżnicowania przyswajania orientacji kodowych	183

Rozdział 4. Kody transmisji wiedzy edukacyjnej 189

4.1. Kod edukacyjny jako zasada regulująca przekaz wiedzy i praktyk pedagogicznych	189
4.1.1. Komunikacja w klasie szkolnej	191
4.1.2. Struktura programu nauczania	195
4.1.3. Pedagogia jako forma transmisji wiedzy szkolnej	196
4.1.4. Klasyfikacja i rama kodu edukacyjnego	200
4.1.5. Przyswajanie zasad klasyfikacji i ramy w kontekstach pedagogicznych	204
4.2. Kod kolekcji jako kod reprodukcji wiedzy edukacyjnej	206
4.2.1. Program nauczania w kodzie kolekcji	206
4.2.2. System organizacyjny szkoły	209
4.2.3. Pedagogia widzialna: dominująca rola nauczyciela w przekazie kultury	212
4.2.4. Typy kodów kolekcji	216

4.3. Charakterystyka kodu integracji	217
4.3.1. Program nauczania w kodzie integracji	217
4.3.2. System organizacyjny szkoły	218
4.3.3. Pedagogia niewidzialna: aktywna rola ucznia w transmisji kultury	220
4.4. Problem instytucjonalizacji kodów integracji w instytucjach edukacyjnych	225
4.4.1. Geneza pedagogii niewidzialnej	226
4.4.2. Wprowadzenie kodu integracji do instytucji edukacyjnych	228
4.4.3. Wpływ zmian w strukturze klasowej na instytucjonalizację kodu integracji	234
4.4.4. Czynniki makro- i mikrospołeczne sprzyjające instytucjonalizacji kodów integracji	239
4.4.5. Krytyka koncepcji kodów edukacyjnych	243
4.5. Kulturowa reprodukcja nierówności społecznych w instytucjach edukacyjnych	247
4.5.1. Kulturowe przyczyny niepowodzenia szkolnego	248
4.5.2. Proces etykietyzacji dzieci z rodzin robotniczych	254
4.5.3. Nierówności edukacyjne w kodzie kolekcji	257
4.5.4. Nierówności edukacyjne w kodzie integracji	261
4.5.5. Demokratyzacja procesu transmisji wiedzy w instytucjach edukacyjnych	263

Rozdział 5. Społeczne konstruowanie dyskursów pedagogicznych 271

5.1. Porządki znaczeń w dyskursie pedagogicznym	272
5.1.1. Dyskurs pedagogiczny jako forma transmitowanej wiedzy	272
5.1.2. Urządzenie pedagogiczne jako zespół reguł dyskursu pedagogicznego	276
5.1.3. Reguły dystrybucyjne: społeczny podział wiedzy w społeczeństwie nowoczesnym	280
5.2. Struktura pola rekontekstualizacji	286
5.2.1. Pole intelektualne dyskursu pedagogicznego	289
5.2.2. Oficjalne i pedagogiczne pole rekontekstualizacji dyskursu	290
5.2.3. Nadzór państwa nad polem rekontekstualizacji	294
5.2.4. Reguły oceniania w polu edukacyjnym	296
5.3. Dyskurs instrukcyjny i regulacyjny: transmisja wiedzy i ładu moralnego	299
5.3.1. Przekaz wiedzy i kompetencji w dyskursie instrukcyjnym	302
5.3.2. Transmisja ładu społecznego za pośrednictwem dyskursu regulacyjnego	302

5.3.3. Typy i funkcje rytuałów szkolnych	304
5.3.4. Postawy rodziców i ich dzieci wobec dyskursów pedagogicznych	308
5.4. Kształtowanie tożsamości uczniów w dyskursie pedagogicznym	311
5.4.1. Tożsamość jako wytwór działań pedagogicznych	312
5.4.2. Tożsamość pedagogiczna w społeczeństwie ponowoczesnym	317
5.4.3. Krytyka koncepcji tożsamości pedagogicznej	320
Zakończenie	325
Bibliografia	335
Słownik terminów teorii Basila Bernsteina	357
Biogram Basila Bernsteina	361
Zestawienie prac Basila Bernsteina	362
Zestawienie prac o dorobku Basila Bernsteina	367
Indeks nazwisk	369
Indeks rzeczowy	376